

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Коли ще у середині минулого року НЦТМ імені Леся Курбаса розпочав підготовку до проведення масштабного і безпрецедентного у царині українського театрознавства Міжнародного мистецько-освітнього проекту «Леся Курбас і світова художня культура», присвяченого 125-річному ювілею з дня народження Леся Курбаса, здавалося, що до його завершення так далеко. І так багато потрібно встигнути... Але час пролетів швидко, закручуючи всіх виконавців і учасників у вихорі подій. Зараз лишається лише зі світлим сумом озирнутись назад і пригадати все приємне.

Власне, ще на початку року Центр спільно із Інститутом імені Єжи Гротовського (Польща) проводив «Дні Єжи Гротовського в Україні», приймаючи у себе в гостях із лекціями двох чудових театрознавців: Даріуша Косинського, професора Ягеллонського університету, програмного директора Інституту Гротовського та Іренеуша Гушпіта, професора Вроцлавського університету, викладача Вищої державної театральної школи. І ця українсько-польська акція, скажемо театральною мовою, стала своєрідною репетицією першого етапу проекту – міжнародного мультимедійного проекту «Леся Курбас і світовий театральний контекст».

Адже з 30 березня по 2 квітня 2012 року у Національному центр імені Леся Курбаса проходила Міжнародна наукова конференція за участю науковців із Білорусі, Грузії, Польщі, Росії, Італії, Франції, США та Канади. Гостями було виголошено більше десятка доповідей, у яких розкривався той чи інший аспект режисерської діяльності Леся Курбаса на тлі пошуків європейської, російської, польської режисури ХХ століття, а також у контексті інших проблем, явищ, імен, науково близьких авторам. За результатами конференції було підготоване спеціальне видання матеріалів, які всі разом складають прецікаву панораму світового курбасознавства, доводячи, що інтерес до постаті українського режисера-реформатора існує і за межами України.

У рамках цього етапу і зарубіжним гостям, і широкій аудиторії було презентовано віртуальну екскурсію Києвом за адресами Леся Курбаса. Близько трьох десятків історичних місць пов'язані із життям та творчістю режисера. І майже напередодні презентації до цих пам'ятних місць додалося ще одне – на будівлі Центру встановили меморіальну дошку з барельєфом Курбаса (художник В. Небоженко).

Паралельно з цими подіями організовувався Перший всеукраїнський фестиваль молоді режисури імені Леся Курбаса. Фестиваль відбувся з 25 по 29 квітня 2012 у місті Біла Церква і відкрив 13 нових імен талановитих, натхненних режисерів-початківців, кожен із яких у майбутньому неодмінно впише свою сторінку в історію українського театру.

Залишилося сказати лише про вісник «Курбасівські читання», який ви зараз тримаєте в руках і який, власне, є підсумковим, фінальним акордом мистецько-освітнього проекту «Леся Курбас і світова художня культура».

У цьому числі ви, безумовно, знайдете відгомін перелічених вище подій. Це й зафіксований навчальний курс для студентів, присвячений вивченню легендарної вистави Єжи Гротовського «Апокаліпсис cum figuris» (розділ «Майстер-клас»). І чотири тексти зарубіжних дослідників: Еріки Фаччіолі, Беатріс Пікон-Валлен, Анни Куліговської-Коженевської та Мирослава Шкандрія, що у матеріалах конференції були надруковані мовами оригіналів, а тепер перекладені й українською мовою для введення в обіг вітчизняного театрознавства (розділи «Теорія» та «Історія»). І лекція ще однієї учасниці конференції – американського режисера Вірляни Ткач про опосередковані, проте не менш потужні, зв'язки «Нового Світу» і Леся Курбаса. І рецензія-огляд про фестиваль молоді режисури (розділ «Критика»).

Але також принциповим було подати й нові розвідки українських театрознавців, що краще, ніж будь-які голослівні заяви, переконують усіх скептиків, що український театральний процес 1920-х років і Леся Курбас як центральна, ключова постать цього процесу ніколи не

вичерпають своїх «ресурсів» ані у кількості сюжетів, знахідок, відкриттів, ані в інтелектуальній потужності смислів... На завершення у розділі «Вільна зона» вперше публікується комедія-ревю «Шпана» (1926), яка не один сезон із приголомшуючим успіхом ішла на сцені «Березолі», і, переконані, це далеко не остання архівна цінна знахідка з того періоду.

Тож можемо сказати, що завершується не тільки мистецько-освітній проект, завершується ще один етап в осягненні і вивченні у найширшому розумінні цього слова спадщини Леся Курбаса. Однак, щойно піднявшись на ще одну «сходишку», чомусь одразу починаєш думати і вираховувати, як би його краще дістатися ще хоч трошки вище...

А насправді, цей шлях безкінечний.

Ірина Чужина